

ЗАКОН О ОБРАЗОВАЊУ ОДРАСЛИХ

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(1) Овим законом уређује се организација и структура образовања одраслих.

(2) образовање одраслих је дио јединственог образовног система Републике Српске (у даљем тексту: Република), којим се обезбјеђује образовање, усавршавање и оспособљавање одраслих лица.

Члан 2.

(1) образовање одраслих може бити:

- а) формално,
- б) неформално и
- в) информално.

(2) Формално образовање одраслих означава образовни процес који се изводи у образовним установама по програмима основног и средњег образовања прилагођеним потребама и могућностима одраслих.

(3) Формално образовање одраслих спроводи се у складу са законима којима се уређују дјелатности основног и средњег образовања, осим у питањима која су уређена овим законом.

(4) Неформално образовање одраслих је организован процес учења и образовања усмјерен ка усавршавању, специјализацији и допуњавању знања, вјештина и способности према дијеловима програма формалног образовања (модулима) и по посебним програмима за стицање знања, вјештина и способности, а који се могу организовати код образовних установа и специјализованих организација, које испуњавају услове према програму који изводе.

(5) Информално учење подразумјева перманентно самообразовање, усавршавање и стицање знања и вјештина ван образовних установа и специјализованих организација образовања одраслих.

Члан 3.

Образовање одраслих заснива се на начелима:

- а) цјеложивотног учења,
- б) рационалног кориштења образовних могућности, територијалне близине и доступности образовања свима под једнаким условима, у складу са њиховим способностима,
- в) слободе и аутономије при избору начина, садржаја, облика, средстава и метода образовања,
- г) уважавања различитости и укључивања лица са посебним потребама,
- д) стручне и моралне одговорности андрагошких радника,
- ђ) гаранције квалитета образовне понуде и
- е) поштовања личности и достојанства сваког учесника у образовању одраслих.

Члан 4.

Образовање одраслих има за циљ:

- а) постизање најмање основног образовања,
- б) оспособљавање за запошљавање одраслих лица који немају завршено формално образовање,
- в) омогућавање даљег образовања и обуке, односно могућност доквалификације, преквалификације и континуираног стручног усавршавања током цијелог радног вијека и
- г) омогућавање образовања и стицање знања и вјештина које одговарају личним способностима, афинитету и животном добу појединца.

Члан 5.

Поједини изрази у овом закону имају значење:

- а) одрасли су лица старија од 15 година која нису завршила основно образовање, односно лица старија од 18 година која су завршила основно образовање у редовном школовању и друга лица која се образују, а да при том немају статус ученика или студента,
- б) прво занимање је образовање и оспособљавање за укључивање у рад након завршене основне школе,
- в) доквалификација је стицање новог знања у оквиру истог занимања с циљем повећања компетенција,
- г) преквалификација је образовање и оспособљавање за друго занимање, ради запошљавања,
- д) специјализација је образовање и оспособљавање у оквиру истог занимања ради стицања посебних знања и радних вјештина,
- ђ) полазник образовања је одрасло лице које похађа програм образовања одраслих и
- е) посебни програми су програми за повећање опште образовног и културног нивоа становништва и повећања стручних и других компетенција и
- ж) јавно важећи образовни програм је програм образовања који је донио надлежни орган републичке управе или програм који садржи знања утврђена од стране надлежног органа, у складу са законом.

Члан 6.

Граматички изрази употребљени у овом закону за означавање мушког или женског пола подразумијевају оба пола.

II ПЛАН ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Члан 7.

(1) Општи интерес у образовању одраслих утврђује се Планом образовања одраслих Републике Српске (у даљем тексту: План образовања).

(2) План образовања из става 1. овог члана доноси Влада Републике Српске (у даљем тексту: Влада) за период од једне године, на приједлог Завода за образовање одраслих (у даљем тексту: Завод).

(3) У припреми Плана образовања, Завод обавезно прибавља мишљење Завода за запошљавање, Привредне коморе Републике Српске, Удружења послодаваца, органа јединице локалне самоуправе и надлежних министарстава.

Члан 8.

Планом образовања из члана 7. овог закона, се:

- а) утврђују приоритетне образовне области образовања одраслих,
- б) одређује инфраструктурне дјелатности потребне за извођење образовања одраслих;
- в) одређује распоређивање програма образовања на јединице локалне самоуправе при чему се води рачуна о рационалном коришћењу постојећих образовних капацитета, броју полазника образовања, развојним специфичностима подручја, обезбјеђивању једнаких услова за стицање образовања и оспособљавања одраслих и о доступности образовања,
- г) одређује оквирни обим средстава која су потребна за његову реализацију,
- д) одређују министарства која су надлежна за спровођење Плана образовања и
- ђ) одређују програми и динамика њиховог остваривања.

Члан 9.

(1) У спровођењу Плана образовања Завод:

- а) објављује конкурсе за извођење одговарајућих програма образовања,
- б) прати извођење програма образовања и предузима мјере које су потребне за њихово извођење,
- в) планира средства за финансирање програма основног образовања, првог занимања и инфраструктурне дјелатности за њихово остваривање и
- г) обавља друге задатке одређене Планом образовања.

(2) На основу расписаног конкурса, директор Завод доноси рјешење о избору организатора образовања.

(3) Против рјешења из става 2. овог члана може се изјавити жалба министру просвјете и културе (у даљем тексту: министар)

(4) На основу ријешења из става 2. овог члана закључује се уговор о међусобним правима и обавезама Завода и организатора образовања.

(5) Министар доноси Правилник о поступку избора организатора образовања.

III ОРГАНИЗАТОРИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Члан 10.

(1) Образовањем одраслих, као својом редовном дјелатношћу или дјелатношћу која прати редовну могу се бавити, основне и средње школе које су регистроване за образовање одраслих и специјализоване организације за образовање одраслих као што су раднички универзитети, центри за обуку, школе страних језика, ауто школе као и друга правна лица која испуњавају услове предвиђене појединачним програмом за образовање одраслих (у даљем тексту: организатори образовања).

(2) Организатор образовања из става 1. овог члана који има статус правног лица може да обавља образовање одраслих у посебној јединици ван свог сједишта уколико испуњава предвиђене услове.

(3) Организатори образовања могу изводити појединачне програме самостално или у међусобној сарадњи.

Члан 11.

(1) Програме формалног образовања одраслих могу изводити организатори образовања, који имају одобрење за извођење одређеног програма.

- (2) Захтјев за одобравање извођења програма образовања одраслих подноси се Заводу.
- (3) Уз захтјев се прилажу:
 - а) програми формалног образовања одраслих,
 - б) докази о стручно-педагошком радницима и наставницима који изводе програм,
 - в) докази о простору, опреми и наставним средствима,
 - г) докази о средствима за извођење програма и
 - д) доказ о уплати накнаде на рачун јавних прихода.
- (4) Накнада се користи за трошкове поступка утврђивања испуњености услова за извођење програма образовања одраслих.
- (5) Испуњеност услова за извођење програма образовања одраслих утврђује непосредним увидом комисија од најмање три члана коју именује министар.
- (6) Члан комисије не може бити службеник Министарства просвете и културе (у даљем тексту: Министарство), Завода, нити запослени код организатора образовања који је поднио захтјев за одобравање извођења програма.
- (7) О захтјеву за извођење програма одлучује рјешењем директор Завода.
- (8) Против рјешења из става 7. овог члана дозвољена је жалба министру.

Члан 12.

- (1) Вријеме организовања образовања одраслих у току године и образовни рад у току дана и радне недјеље распоређују се на начин предвиђен Статутом или другим актом организатора образовање.
- (2) Организатор формалног образовања мора, најмање два пута годишње, објавити рокове за испите из образовних програма које изводи и то најмање 30 дана прије предвиђеног термина полагања испита.
- (3) Трајање формалног образовања одраслих, редосљед наставе појединих предмета или предметних области, начин и облици провјеравања знања, напредовање и друго прилагођава се специфичностима, потребама и могућностима полазника образовања.

Члан 13.

- (1) Организатори формалног образовања морају, у посебној публикацији, представити програме образовања које изводе, као и своју организацију рада и приликом уписа са њима упознати кандидате.
- (2) Организатор формалног образовања мора јавно објавити програм образовања, најкасније 30 дана прије почека извођења образовања, односно прије објављивања конкурса за упис.

IV ПРОГРАМИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Члан 14.

- (1) Програмом образовања одраслих утврђује се:
 - а) назив програма,
 - б) наставни садржаји,
 - в) облик извођења програма,
 - г) трајање програма и начин провјере,
 - д) кадровски, дидактички, просторни услови за његово извођење, те школска или стручна спрема, односно занимање, знање и вјештине које се стиче завршавањем програма,

- ђ) услови за упис, напредовање и завршетак програма и
- е) начин евалуације програма и постигнућа учења.

(2) Програми из става 1. овог члана прилагођени су доби, претходном образовању, знању, вјештинама и способностима одраслих.

(3) Програмом преквалификације утврђују се и разлике стручних предмета између стечене стручне спреме и стручне спреме која се стиче завршетком програма преквалификације.

(4) Програмом оспособљавања утврђују се и минимум знања и вјештина неопходних за стицање одређеног занимања.

(5) Програмом усавршавања утврђује се и додатни опсег посебних знања и вјештина у одређеној области у односу на тренутну квалификацију кандидата.

Члан 15.

(1) Полазник образовања одраслих стиче образовање, знање, вјештине и способности по програмима образовања за одрасле или дијеловима одговарајућих образовних програма за ученике.

(2) Програми, из става 1. овог члана, су:

- а) образовање и оспособљавање одраслих којима је престало право на редовно образовање,
- б) преквалификацију, доквалификацију или специјализацију,
- в) образовање и оспособљавање незапослених за потребе тржишта рада,
- г) усавршавање ради постизања вишег степена знања у професији и подизања продуктивности рада,
- д) образовање за прихватање вриједности демократије и грађанског друштва,
- ђ) учење страних језика,
- е) образовање за остваривање посебних права припадника националних и етничких група,
- ж) образовање одраслих са посебним потребама (посебно надарена лица и лица са психичким и физичким сметњама или поремећајима у понашању) и
- з) образовање посебних група (социјално искључених група, асоцијалних лица).

Члан 16.

Програми формалног образовања одраслих обухватају:

- а) основно образовање одраслих,
- б) програме за стицање средње стручне спреме,
- в) програме за стицање првог занимања,
- г) програме преквалификације,
- д) програме оспособљавања и
- ђ) програме усавршавања.

Члан 17.

Програми неформалног образовања обухватају:

- а) програме заштите околине и екологије,
- б) програме страних језика,
- в) програме обуке за рад на рачунару,
- г) програме предузетништва и менаџмента,
- д) програме рада у струци,
- ђ) програме из познавања науке и технологије,
- е) програме креативног и умјетничког изражавања и
- ж) других знања, вјештина и способности.

Члан 18.

(1) Јавно важеће програме образовања за оспособљавање, преквалификацију, доквалификацију, усавршавање, специјализацију запослених и незапослених лица утврђују надлежна министарства на приједлог Завода.

(2) Прије утврђивања приједлога програма из става 1. овог члана Завод прибавља мишљење надлежних министарстава, Завода за запошљавање Републике Српске (у даљем тексту: Завод за запошљавање), Агенција за посредовање при запошљавању, Привредне коморе Републике Српске и Удружења послодаваца.

Члан 19.

Програми образовања одраслих могу се изводити:

- а) редовном наставом,
- б) консултативно – инструктивном наставом и
- в) практичним радом.

Члан 20.

(1) Програм образовања одраслих може бити организован по принципу модуларног рада.

(2) Извођење програма за стицање средње стручне спреме одраслих траје колико и извођење програма за образовање редовних ученика.

- (3) Извођење програма преквалификације траје најмање шест мјесеци.
- (4) Извођење програма оспособљавања траје најмање шест мјесеци.
- (5) Извођење програма усавршавања није временски ограничено.

Члан 21.

(1) Програми образовања или дијелови програма образовања одраслих, ради увођења организационих промјена, примјене савремених технологија, захтјева тржишта за дефицитарна занимања и слично, могу се увести и провјеравати огледним програмом, на приједлог школе, Удружења послодаваца, Завода за запошљавање или других заинтересованих организација.

(2) Организатора образовања, који ће изводити огледни програм, одређује Министарство, на приједлог Завода и заинтересованих организација.

- (3) Извођење огледног програма прати Завод.
- (4) Стечено знање, вјештине и способности, у смислу става 1. овог члана, провјеравају се код Испитног центра.

Члан 22.

(1) Програми образовања одраслих који се реализују кроз практичан рад могу се остваривати код послодавца и код другог организатора образовања а уређују се уговором.

(2) Ако се практични рад изводи код послодавца који није и организатор образовања, међусобна права и обавезе организатора образовања и послодавца уређују се уговором, а међусобна права полазника образовања и послодавца уговором о практичном раду.

Члан 23.

(1) Удружења послодаваца предлажу занимања за која се припремају одговарајући програми из члана 21. став 1. овог закона и стара се о практичном образовању за та занимања.

(2) Удружења послодаваца:

- а) организују савјетовања и специјализације за запослене (маркетинг, менаџмент и др.),
 - б) учествују у конципирању програма учења уз рад, за стицање специјалистичких знања и спроводи перманентно образовање,
 - в) предлажу стандарде практичних знања,
 - г) предлажу Заводу програме усавршавања и оспособљавања одраслих,
 - д) предлажу своје представнике за чланове испитних комисија за стицање квалификација,
 - ђ) воде регистар послодаваца код којих се обавља практичан рад,
 - е) обављају савјетодавни рад у вези извођења практичног рада и
 - ж) на захтјев организатора образовања, дају потребне податке о послодавцима код којих се може обављати практичан рад.
- (3) Начин провјере и верификације послодаваца код којих се обавља практичан рад, садржину и начин вођења регистра послодаваца утврђује правилником министар на приједлог Завода, а уз претходно прибављено мишљење Привредне коморе.

V ПОЛАЗНИЦИ, ИСПИТИ И НАСТАВНИЦИ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Члан 24.

- (1) Одрасли који се уписују у програм образовања за одрасле стиче статус полазника образовања.
- (2) Полазником образовања одраслих у смислу овог закона може бити лице старије од 15 година које није завршило основно образовање, односно лице старије од 18 година које се образује, а да при том нема статус ученика или студента.
- (3) Полазник образовања одраслих уписује се у јавно важећи програм образовања одраслих ако испуњава прописане услове у погледу претходног образовања, искуства или посебних психофизичких способности.

Члан 25.

- (1) На основу конкурса, који објављује организатор образовања врши се упис полазника образовања одраслих из члана 24. став 2. овог закона.
- (2) Програмом образовања одраслих прописују се општи и посебни услови, које мора испуњавати полазник образовања одраслих.
- (3) Конкурс садржи:
- а) опште и посебне услове за упис,
 - б) број слободних мјеста за упис, у складу са овим законом, програмом образовања и рјешењем о одобравању извођења програма,
 - в) начин извођења програма образовања, трајање и услове за његово завршавање,
 - г) јавну важност програма образовања и
 - д) висину школарине по поједином полазнику образовања, уколико образовање није финансирано или суфинансирано из јавних прихода.

Члан 26.

Ако се на конкурс пријави више кандидата него што их је могуће уписати у програм образовања одраслих, организатор образовања дужан је да приликом избора кандидата узима у обзир степен испуњености услова у погледу претходног образовања, искуства или посебних психофизичких способности.

Члан 27.

(1) Организатор образовања и полазник закључују уговор о образовању којим се уређују њихова међусобна права и обавезе.

(2) Статус полазника образовања престаје:

- а) успјешним завршетком програма,
- б) одустанком и
- в) исписом.

Члан 28.

(1) Полазник образовања има право на образовање и оспособљавање које је стручно и квалитетно организовано.

(2) Полазник образовања, за вријеме трајања формалног образовања које обухвата стицање средње стручне спреме, има права и обавезе као и ученик стручне школе, у складу са законом.

(3) Запослени полазник образовања има право на одсуство са посла ради образовања и оспособљавања, у зависности од сложености и дужине трајања програма образовања, у складу са законом и актом послодавца.

(4) Међусобна права и обавезе између запосленог полазника образовања и послодавца уређују се уговором (мјесто образовања, вријеме трајања образовања, накнада и сл.).

Члан 29.

Полазници програма формалног оспособљавања и усавршавања обавезно полажу испит провјере из садржаја програма на завршетку уписаног програма.

Члан 30.

(1) Оцјењивање полазника образовања за стицање основног и средњег образовања врши се у складу са прописима који регулишу те области образовања, ако овим законом није друкчије одређено.

(2) Полазнику програма средњошколског образовања одраслих за стицање средње стручне спреме на крају сваког завршеног разреда издаје се разредно свједочанство, и након завршног испита свједочанство о завршном испиту.

(3) Полазнику који заврши програм оспособљавања издаје се увјерење о оспособљености.

(4) Полазнику који заврши програм усавршавања издаје се увјерење о усавршавању.

(5) Министар доноси Правилник о форми и садржају јавних исправа у образовању одраслих.

Члан 31.

(1) Одрасли могу полагањем испита код Испитног центра доказивати знање, вјештине и способности, без обзира на начин њиховог стицања.

(2) Испитни центар је организациона јединица Завода, чија је надлежност провјера знања, вјештина и способности појединаца.

(3) Провјера знања, вјештина и компетенција појединаца проводи се кроз процес тестирања.

(4) Тестирање из става 3 овог члана проводе комисије састављене од стручњака из појединих области у складу са програмима образовања или каталозима знања.

(5) Комисије из става 4. овог члана формира директор завода по потреби.

(6) Завод на основу утврђеног знања појединаца издаје јавне исправе о завршеном образовању за одрасле.

(7) Министар доноси Правилник о формирању испитних комисија, начину рада и спровођењу испита .

Члан 32.

(1) Послодавац може, ради прилагођавања тржишним захтјевима и промјенама, новим технолошким и радним процесима, организовати различите облике оспособљавања и усавршавања запослених.

(2) Одрасли који се оспособљава у смислу става 1. овог члана може да потврђује стечено знање, вјештине и способности код Завода, који о томе издаје јавну исправу, у складу са законом.

Члан 33.

(1) За стицање основног образовања и првог занимања одрасли не плаћају школарину.

(2) За стицање осталих видова образовања и оспособљавања одраслих трошкове образовања сnose полазници програма, послодавци код којих су запослени, Завод за запошљавање или друга заинтересована правна и физичка лица.

Члан 34.

(1) Образовање одраслих обављају наставници, професори, наставници за практичну наставу, стручни сарадници, предавачи, тренери, водитељи и други стручни радници (у даљем тексту: наставници).

(2) Наставници морају испуњавати услове прописане програмом за образовање одраслих и имају право и обавезу сталног стручног и андрагошког усавршавања.

(3) Министар доноси Правилник о врсти стручне спреме наставника.

VI ПРАЋЕЊЕ И РАЗВОЈ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

Члан 35.

Праћење и унапређивање образовања одраслих обавља Завод, као управна организација у саставу Министарства.

Члан 36.

(1) Завод води Регистар организатора образовања.

(2) Министар доноси Правилник о садржају и начину вођења Регистра организатора образовање.

(3) Организатори образовања воде андрагошку документацију и евиденцију.

(4) Министар доноси Правилник о садржају, формату, те начину вођења и чувања андрагошке документације и евиденције из става 3. овог члана.

Члан 37.

(1) Ради ефикаснијег праћења и остваривања образована одраслих, јединице локалне самоуправе могу основати локалне савјете, за чији рад обезбјеђују и финансијска средства.

(2) Локалне савјете чине представници локалне власти, послодаваца, синдиката и удружења грађана.

Члан 38.

Надлежности локалних савјета су да:

а) анализирају и прате стање у подручју развоја људских ресурса, запошљавања и обуке одраслих,

б) идентификују потребе и приоритете у образовању одраслих и обуци на свом подручју,

в) прикупљају информације о потребама тржишта рада на свом подручју,

г) достављају Заводу приједлоге за развој програма за образовање одраслих,

д) предлажу програме за образовање одраслих које ће финансирати и

ђ) обезбјеђују средства за установе и организације за образовање одраслих којима је оснивач.

VII ФИНАНСИРАЊЕ, НАДЗОР И КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 39.

(1) Образовање одраслих је партнерска дјелатност и заједничка одговорност Републике, јединица локалне самоуправе, послодаваца, запослених, приврадних и стручних асоцијација, удружења, научноистраживачких и образовних институција и појединаца.

(2) Средства за финансирање образовања одраслих обезбјеђују се у буџету Републике, буџетима јединица локалне самоуправе (у даљем тексту: јавна средства), непосредно од полазника и послодаваца, те из других извора у складу са Планом образовања.

Члан 40.

(1) Управни и стручни надзор над радом организатора образовања одраслих проводи Завод.

(2) Инспекцијски надзор над примјеном закона и других прописа из области образовања одраслих врши Републичка просвјетна инспекција у складу са законом којим се регулише област инспекције.

Члан 41.

(1) Новчаном казном од 2.000 до 6.000 КМ казниће се за прекршај организатор образовања, ако:

а) почне да обавља дјелатност образовања одраслих прије доношења рјешења о одобрењу извођења програма образовања одраслих (члан 11. став 7.),

б) не закључи уговор са полазником образовања одраслих (члан 27. став 1.),

в) од одраслог наплати трошкове за стицање основног образовања (чл. 33. став 1.) и

г) води евиденцију и документацију супротно одредбама овог закона (члан 36. став 3.).

(2) Новчаном казном од 1.000 до 3.000 КМ казниће се одговорно лице у организатору образовања за прекршај из става 1. овог члана.

VIII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 42.

Организатори образовања који реализују програме за образовање одраслих дужни су да у року од једне године ускладе своја општа акта са овим законом.

Члан 43.

Влада ће у року од годину дана донијети План образовања.

Члан 44.

Министар ће у року од девет мјесеци од дана ступања на снагу овог закона на приједлог Завода донијети правилнике:

- а) о поступку избора организатора образовања (члан 9. став 5.)
- б) о начину провјере и верификације послодаваца код којих се обавља практичан рад, садржину и начин вођења регистра послодаваца (члан 23. став 3.),
- в) о форми и садржају јавних исправа у образовању одраслих (члан 30. став 5.),
- г) о формирању испитних комисија, начину рада и спровођењу испита (члан 31. став 7.),
- д) о врсти стручне спреме наставника (члан 34. став 3.),
- ђ) о садржају и начину вођења Регистра организатора образовања (члан 36. став 2.) и
- е) о садржају, формату те начину вођења и чувања андрагошке документације и евиденције (члан 36. став 4.).

Члан 45.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 01-963/09
Датум: 11. јун 2009. године

ПРЕДСЈЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Мр Игор Радојичић